

вече помагали за развитіе-то на московско-то княжество, колко-то по-богато ги дарили. Москва добыла още по-големо вліяніе, кога-то станжла столица и на русскый митрополитъ, (испослѣ патриархъ), и подържена отъ цркъвѣ-тѣ ти си подчини и цѣлж сѣверо-источнж Руссіѣ, та така испослѣ можѣ да ся освободи отъ монголскый яремъ и създаде силнх дръжавѣ, кож-то прѣдставлявалъ самъ великый князь, намѣстникъ Божій: „воля Божія, судъ царевъ.“

Южна Руссія, опустошена отъ Монголы-ты, съврѣшено другояче ся развивала. Голичкы-ты Романовци не могли да съединять южнж Руссіѣ въ едно цѣло; нѣ това испослѣ сврѣшили *Ливанскы-ши* князове, кои-то умѣли да ся облажять отъ татарскж-тж неволж и отъ раздоры-ты на домашны-ты князове, та усвоили и задрѣжѣли цѣль вѣкъ (1250—1350) цѣлж край-днѣперскж, западнж и южнж Руссіѣ. И така Руссія останж раздѣлена на двѣ половины: на *сѣверо-источнж* съ столицѣ Москвѣ, и на *юго-западнж* или *Ливѣж*.

Борба за прьвенство между тия двѣ половины непрѣстаняла, до кога-то Литва ся спои съ Польша подъ Литванскый владѣтеленъ родъ. Московскы-ты великы князове, откакъ наягкнжли и съ усвоеніе-то на Новгородъ, Пековъ и Вяткж, (кои-то като далечны земи, по-плъно и по-глубоко были зачувалы стары-ты си обычан и свободумны урядбы), турили око и на югозападнж Руссіѣ, за кож-то мыслили да имжтъ правдинж по прадѣдъ си св. Владиміра, като за своѣ бащиніѣ. Да турять на ржкж цѣлж Руссіѣ, да си оживотворять титлж-тж: „великый князь на цѣлж Руссіѣ“ тамъ изобщо мѣрила всичка-та политика на Московскы-ты владѣтели. За да си постигнжтъ намѣреніе-то тѣ имали на помощъ православнж-тж вѣрж, кѣж-то исповѣдалъ повече-то народъ — руссини-ти — у Литвж и Польшж, а нѣмалъ тамъ еднаквы правдины съ католицы-ты.

Гоненія-та възъ православнж-тж вѣрж по Литвж дали поводъ на много Литванско-русскы земи да ся отдѣлять още на края на XV-ый вѣкъ и да ся сдружять съ Москвѣ. Тая неразбрана политика прѣстанжла въ врѣмя на просвѣщены-ты полскы крали Сигызмунда I и особено Сигызмунда Августа, и вѣроисповѣдна-та разлика въ XVI-ый вѣкъ у Польшж никому не прѣчила да ся радва на всичкы политическы правдины: Русскы-ты Болѣре като намирали у Пол-